

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 32
jún 2022
cena 1,90 eura

6

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Komunistické zločiny treba potrestat'

NÁŠ ROZHOVOR

Kvetoslav GREGOR je synom politického väzňa Dušana Gregora. Povahou sa nápadne podobá na svojho otca. Je priamy, zásadový, slobodomyselný a verný dedičstvu otcov. Po smrti predsedníčky žilinskej regionálnej organizácie Anky Fodorovej prevzal jej funkciu a statočne zápasí so strašiakom komunizmu aj v dnešnej dobe. Keďže bývalý režim sa postaral o to, aby sa mu nedostalo vzdelanie, po ktorom túžil, vzdeláva sa sám. Miluje históriu a pokojne by sa mohol posadiť za jeden stôl a diskutovať s profesormi histórie. Je rozladený z toho, ako sa opäť prekrúcajú naše dejiny i z toho, že sme sa po roku 1989 nevyrovnali s komunistami. Nasledujúci rozhovor vznikol v žilinskej kancelárii PV ZPKO.

● Uplynulo sedemdesiat rokov od rozhodnutia Štátneho sú-

Kvetoslav Gregor

Foto Eva Zelenayová

du v Bratislave, ktorý odsúdil vášho otca na osem rokov odňatia slobody, päť rokov straty občianskych práv a pokutu desiat tisíc korún. Za čo?

Otcovi rodičia boli nemajetní ľudia, nemohli si dovoliť platiť jeho

štúdium. Preto prijal miesto plavčíka v ČSPD v Bratislave a urobil si tzv. robotnícku maturitu. Na základe prospechu i šťastia sa dostal do Zemunu v Belehrade na „morskú akadémiu“.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle	Ján Litecký Šveda	
	Odkaz Jáchymovského pekla	2
	Kádrovaní aj po smrti	3

Eva Zelenayová	
Regulácia či cenzúra, všetko jedno	3
Eva Zelenayová	
Sloboda a spravodlivosť - najcennejšie hodnoty	4

Eva Hluchová	
Pri pamätníku násilnej kolektivizácie	6
František Juhász	
Bolo by za čo odškodňovať	7

Rafael Rafaj	
Politickí väzni stále len „číslami“?	8
Historici ku kauze štátnych vyznamenaní	12

ročník 32 • jún 2022

Odkaz Jáchymovského pekla

Odznelo na 33. ročníku Jáchymovského pekla v Jáchymove

Vážený přítomní, vzácní hostia, dámy a páni, dovoľte mi pár slov na tomto mieste, pred pamätníkom obetiam červeného teroru, pred ktorými sa hlboko skláňame.

Nedávno som čítal jednu múdru vetu: „Zbabelosť robí z každej vládnej formy diktatúru.“ Prečo túto vetu spomínam práve na tomto mieste? Určite nie kvôli tým, ktorí tu dlhé roky trpeli v neľudských koncentrákoch, ani kvôli tým, ktorí tu či už z brutálneho týrania zložili svoje kosti, alebo boli priamo zavraždení. Nie, tí určite neboli zbabelí. Veď nakoniec, ani ich utrpenie nebolo zbytočné, práve vďaka takýmto nezdolným ľuďom stále žil étos nepodriadenia sa brutálnemu červenému režimu a či už mlčky, alebo pomocou nevhodných vtipov či zakázaných klebiet sa aj medzi ostatnými ľuďmi udržiavala pahreba vzdorovania šialenému nezmyslu. Toto tu bola takrečeno vyháň vzdoru, ktorú nijaká ľudská sila nemohla potlačiť ani zdolať. Nie, túto vetu nespomínam kvôli nim, ale kvôli nám, ich potomkom a pozostalým. Títo neboli ani zbabelí, ani tu svojou zbabelosťou nepomáhali nastoliť nijakú diktatúru, pretože tú nám sem doviezol sám veľký generalissimus Stalin na svojich tankoch. Oni len ňou trpeli, ešte oveľa viac ako my, ostatní. No ako vidíme, stále sa musíme mať na pozore. Starí komunisti a ich potomkovia, či už pokrvní či ideologickí, kontinuálne a organizovane fungujú, aspoň u nás už ovládajú opäť všetky médiá. A opäť šíria svoje lži.

Treba sa im postaviť

Takže znovu je načase nepodľahnúť panujúcej nála-de, najmä ak nie je založená na pravde, aj keď má k dispozícii všetky možné prostriedky a všetky možné kanály. A byť konformný je opäť ten najjednoduchší postoj, čo už nás po našich deťoch, čo im tu zanecháme a v akom hnoji sa budú brodiť – len nech peniažky sedia. A od konformity je len krôčik k zbabelosti a k diktatúre. Toto súdruhovia vedia ešte lepšie ako my. Nie, práve politickí väzni tu musia naďalej udržiavať étos odporu voči každej lži a nástupu každej ďalšej diktatúry.

A hlavne, mať dobrú pamäť. Pretože kolektívna pamäť je základom vytvárania identity. A tú identitu chceme – verní našim tradíciám a duchovnej kultúre – pravdivú, zodpovedajúcu našej prirodzenosti a ľudskosti, kde

nebude priestor na útlak nevinných len kvôli ich názorom, ale len priestor na budovanie a tvorbu. No a nedať si zobrať svoje spomienky, nedať si regulovať svoju pamäť. Pretože kontrola spomienok znamená kontrolu myslenia a v konečnom dôsledku totalitnú diktatúru. Nepripustiť žiadnu cenzúru, pretože to je nátlak zhora na zabúdanie, ale ani samocenzúru, pretože to je len kaličenie a zapieranie samého seba. Každá spoločnosť má svoju kultúru spomienok, a vždy je určitým spôsobom selektívna, aj v tých najdemokratickejších štátoch. My sa musíme postarať svojim postojom, založenom na pravde a utrpení, aby nebola manipulovaná, a už vôbec nie v záujme tých, ktorí nás tu mučili a vraždili.

Túžia po našej pamäti

Už len krátkom spomením, že v súčasnosti už nielen starí boľševici sú nebezpeční pre našu kolektívnu pamäť. Momentálne nastupujú ich potomkovia, neokominterná, ktorá sa opäť chce zmocniť našej pamäte a poučovať nás o našej histórii, hlavne akí zlí sme ako kresťania a Európania. A súkať nezmysel za nezmyslom – gender, multikulti, rasizmus,... Keby to nebolo tragické, bolo by to mimoriadne komické, ako ľudia bez štipky pochopenia skutočnosti, bez akejkoľvek znalosti človeka, o nejakej duchovnej transcencii už ani nehovoriac. Práve títo ľavičiarSKI intelektuáli, títo najväčší hlupáci histórie, po ktorých zostali iba haldy mŕtvol, haldy jedovatého ekologického odpadu a zaostalosť – tak ekonomická ako aj technologická – títo majú opäť potrebu nás poučovať a hnať – rovnako ako súdruh Stalin – železnou pästou ku krajším zajtrajškom.

Šialené 20. storočie so svojimi diktatúrami dokonale preverilo práve politických väzňov, ktorí sa neprepožičali nijakej obľudnosti, ani nijakým utopickým konštruktom bez najmenšieho prieniku so skutočnosťou. Práve politickí väzni tvoria tú prirodzenú aristokraciu národa, gniaveného diktatúrou, morálnu chrbticu spoločnosti s nepodplatiteľnou pamäťou. Preto sú takým trňom v oku všetkým novodobým manipulátorom, rovnako starým boľševikom ako aj mladej neokominterne, ktorí by ich najradšej opäť vymazali zo spoločenského diskurzu.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska [KPVS] ● **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová ● **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón:** 02-5263 8156 ● **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk ● **webová stránka:** www.pv-zpko.sk ● **IČO:** 00679879 ● **Cena jedného výtlačku:** 1,90 EURA ● **Predplatné 20 EUR/kalendárny rok** ● **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 ● **EV:** 3851/09 ● **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadané rukopisy nevraciam**e ● **ISSN:** 1338-404X ● **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Kádrovaní aj po smrti

Prezidentka republiky Zuzana Čaputová udelila 8. mája tohto roku najvyššie štátne vyznamenanie - **Rad Ľudovíta Štúra I. triedy in memoriam Albertovi Púčíkovi, Eduardovi Tesárovi a Antonovi Tunegovi**. Títo traja absolventi trenčianskeho gymnázia sa po druhej svetovej vojne zapojili do hnutia Biela légia. Myšlienka založiť Bielu légiu ako hnutie svojpomoci obyvateľstva proti zlovôli komunistického režimu vznikla už v roku 1948. Jej program bol formulovaný stručne, zrozumiteľne a pomocou rozhlasovej stanice Biela légia sa šíril od mája 1950 do júla 1953. Biela légia bola hnutím preto, aby neboli potrebné členské zoznamy, nevďávali sa členské legitimácie, aby mohla zostať v anonymite.

Cieľom Bielej légie bola obnova slovenskej štátnosti. Ibaže hlavnou prekážkou na ceste k samostatnosti bol komunistický režim. Preto sa rozhodli bojovať proti nemu.

Bezpečnostné orgány štátu v zmysle pokynov ÚV KSČ

usilovne pátrali po rozhlasovej stanici Biela légia. Bezvýsledne. Začiatkom leta 1951 sa začal sovietskou KGB iniciovaný pohon. Akcia mala „úspech“. Dokopy bolo v procese s Bielou légiou súdených 60 ľudí, z nich bolo 48 odsúdených a vynesené tri rozsudky smrti. Nad Eduardom Tesárom, Albertom Púčíkom a Antonom Tunegom. Na výstrahu, aby sa o nič podobné ďalší nepokúšali.

Slovenská štátnosť sa stala skutočnosťou až po porážke komunistického režimu. No trvalo to štyridsať rokov, kým sa naplnil sen popravených mladých vlastencov. Po udelení štátneho vyznamenania sa odrazu vynorilo množstvo novodobých kágebákov, ktorí opäť spustili pohon na už nežijúcich vlastencov. Čo si o tom myslia historici, uverejňujeme na strane 12, na strane 16 otvorený list prezidentke Zuzane Čaputovej.

(red)

Regulácia či cenzúra, všetko jedno

Keď som 24. februára tohto roku sledovala diskusnú reláciu v televízii JOJ, neverila som vlastným ušiam. Minister diplomacie Ivan Korčok odporúčal divákovi počúvať regulované médiá. Regulované? A dočkali sme sa. V návrhu nového mediálneho zákona má regulátor významné postavenie...

Kam sme sa to po novembri 1989 dostali? Práve v tomto prelomovom roku začal vychádzať časopis ZrNO (Zrelosť-Nádej-Orientácia), ktorý v tiráži uvádzal, že „chce reagovať na aktuálne otázky mladých slovenských katolíkov“. V čísle štyri publikoval napríklad články pod názvom: Slovenské hroby, Nebezpečenstvo sexu bez lásky či Za vieru na psychiatriu? V súčasnosti sa v mediálnom prostredí odohráva honba na popravených **Alberta Púčíka, Antona Tunegu a Eduarda Tesára**. Aj o ich hrobe je článok v časopise ZrNO. Začína sa takto: „**Mená týchto troch mladých ľudí navždy zostanú symbolom mladíckej čistoty, prezieravosti a mučeníctva.**“ A ďalej: „Rodičia sa hneď po rozlúčke s odsúdenými ponáhľali do Kapucínskeho kostola, kde vyľakaným rehoľníkom oznámili, že o 3.00 hodine ráno budú ich deti popravené. Ráno o 6.00 hod. všetky sv. omše v Bratislave boli obetované za týchto troch popravených mladých slovenských laikov.

Rodinným príslušníkom bolo dovolené pochovať ich v Bratislave na Martinskom cintoríne – ale bez mien. Až do roku 1968 stáli tu vedľa seba tri kríže bez mien...”

Takto si to želala komunistická strana, ktorej zjazd sa konal ešte 17. a 18. decembra 1989 a medzi menami funkcionárov je aj meno Peter Weiss, člen Výkonného výboru ÚV KSS. Áno, ten Peter Weiss, ktorý v roku 2019 si dovoľil prísť rečniť na pietnu

SLOVO SVEDECTVA

spomienku venovanú politickým väzňom komunizmu v Jáchymove! Ten Peter Weiss, ktorý v Pravde publikoval paškvil voči udeleniu štátneho vyznamenania trom popraveným Tunegovi, Tesárovi a Púčíkovi. Kde zobral odvahu bývalý vysoký stranický funkcionár kritizovať bojovníkov proti komunizmu?

Nuž, je to paradox, ale rehabilitovali ho kádeháci, keď jeho stranu (SDĽ) pozvali do vlády. A nebolo to po regulárnych voľbách, ale korupciou koalíčných poslancov v marci 1994. Ministrom obrany sa stal ďalší bývalý člen Výkonného výboru ÚV KSS Pavol Kanis a podpredsedníčkou vlády ich straníčka kolegyňa Brigita Schmögnerová. Práve o nej povedal Ľudovít Černák, vtedajší minister hospodárstva, že mala pravdu, keď hovorila, že prvé čo treba urobiť, je ovládnuť verejnoprávne médiá... O štyri ro-

ky neskôr to urobila vláda Mikuláša Dzurindu.

V minulom čísle Svedectva som spomínala Michela Schooyansa, ktorý v roku 1997 vydal knižku *Ako čeliť svetu v rozvrate*. Tento vatikánsky špecialista o.i. aj na otázky politickej filozofie tvrdí, že „**spoločný vplyv socialistických a liberálnych tradícií je v súčasnosti mimoriadne markantný v dvoch hlavných anti-life ideológiách: v rodovej a v ideológii novej paradigmy**“. A prorocky uzatvára: „Človek bude zredukovaný na obyčajné idividuum, na pomínutelný okamih v rukách štátu alebo trhu.“

COVIDOVÁ pandémie sa stala ukážkou ovládnutia ľudí štátom. V súčasnosti pripravovaný mediálny zákon je zasa ukážkou absolútnej ignorancie demokratických princípov. Ani komunisti nemali odvahu hovoriť o regulácii médií a svoj cenzorský orgán schovali pod inštitúciu Slovenský úrad pre tlač a informácie.

Zdá sa, že míľovými krokmi vchádzame do nového veku, ktorý sa akosi vymkol spod kontroly národných volených orgánov a vládnu mu nadnárodné mimovládky a nadnárodné inštitúcie ako WHO. Presne tak, ako to napísal pred štvrtstoročím Schooyans. Práve preto nemôžeme mlčať, keď špinia pamiatku mučeníkov za slobodný svet.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Jáchymovské peklo so slovenskou účasťou

Sloboda a spravodlivosť' - najcennejšie hodnoty

Zl'ava Krzysztof Dędek, emeritný biskup František Radkovský a Ján Košiar počas sv. omše v Jáchymove.

Foto Eva Zelenayová

Pietna spomienka na politických väzňov komunizmu **Jáchymovské peklo** sa tohto roku uskutočnila v dňoch 27. a 28. mája. Napriek ťažkostiam organizátorov, spolku Nositelia odkazu Jáchymovské peklo, sa zo Slovenska zúčastnila delegácia pod vedením predsedu PV ZPKO **Jána Liteckého Šveda**. Treba povedať, že pietna spomienka sa koná na troch miestach Jáchymovska a preto je náročná na dopravu. V minulých rokoch organizátori zabezpečovali presuny účastníkov vlastnou dopravou, takže nebol problém pre členov PV ZPKO z východu republiky cestovať do Česka. Tohto roku musel prísť každý vlastnou dopravou. Azda aj to spôsobilo nižšiu účasť ako po minulé roky.

Piatok patril dvom pietnym miestam, a to kladeniu vencov k pamätníku na cintoríne v Hornom Slavkove a pri Červenej veži smrti v Ostrove – Vykmánovej. Po-

Slovenská delegácia PV ZPKO v Jáchymove.

Foto Eva Zelenayová

Ján Litecký Šveda s Jaroslavom Cibulkom, jedným z posledných jáchymovských väzňov.

Foto Eva Zelenayová

časie síce neprialo účastníkom stretnutia, ale prišli aj zástupcovia štátnych inštitúcií. Na všetkých troch miestach bola prítomná a aj prehovorila podpredsedníčka Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR **Jana Mračková Vildumetzová**. Vo svojom príhovore povedala, že je našou povinnosťou pripomínať si nielen slávne okamihy našich dejín, ale aj tie, ktoré sú celkom nepochopiteľné. Lebo sa našli ľudia ochotní iných vystavovať nesmiernemu útlaku. V Hornom Slavkove bol medzi účastníkmi väzeň z Jáchymovska **Jaroslav Cibulka**. V prejavoch tiež odznelo, že bývalý režim neslúžil prospechu ľudí, ale na potlačovanie ľudských práv. A apel, že sloboda a spravodlivosť sú jednou z najcennejších hodnôt života.

Pod Červenou vežou smrti zaznela na úvod hymna mukla, v ktorej sa pripomína, že len preto sa stal politickým väzňom, lebo mal „svoju zem tak rád“, a preto ho so slobodou delí ostnatý drôt. Prečo? Lebo mal svoj vlastný názor, čo nebolo vhodné. Nuž, varovné slová aj pre dnešok.

Červená veža smrti je zapísaná v UNESCO, no problém je s jej vlastníkom. Česká organizácia politických väzňov sa rozpadla, dokonca situáciu rieši súd a veža chátra. Preto pamätník komunistického režimu 50. rokov **Leo Židek** naliehavo zaprisahával bývalú členskú základňu organizácie politických väzňov, aby sa zmierili, spojili a naplnili odkaz otrokov bývalého režimu.

Pietna spomienka vyvrcholila v Jáchymove sv. omšou. Celebroval ju emeritný biskup **František Radkovský** a spolu s miestnym dekanom **Krzysztofom Dędekom** ju koncelebroval duchovný našej organizácie **Ján Košiar**. Po skončení sv. omše pokračovala slávnosť kladenia vencov a príhovory hostí. Vystúpil aj predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda. Jeho príhovor uverejňujeme na druhej strane Svedectva.

Pod'akovanie za organizovanie pietnej spomienky Jáchymovské peklo patrí pani Vlaste Preislerovej, dlhoročnej organizátorky podujatia, jeho moderátorky a v súčasnosti predsedníčky spolku Nositelia odkazu Jáchymovské peklo.

Eva Zelenayová

Mária Sýkorová a Anton Čulen počas výročnej schôdze v Bratislave.

Foto Eva Zelenayová

V Bratislave: Stretávajme sa

Členovia bratislavskej pobočky PV ZPKO sa na výročnej členskej schôdzi zišli 26. mája 2022. Jej predseda Jozef Dečo konštatoval, že počet členov je 146 a na schôdzi schválili ďalších piatich nových členov. Informoval o aktivitách pobočky, ktoré vzhľadom na obdobie pandémie bolo značne utmienené. Vyzval členskú základňu, aby prišli do kancelárie pobočky vždy, keď si myslia, že je potrebné sa vyjadriť k celospoločenským témam. Predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda informoval prítomných o problémoch s dotáciou pre organizáciu, podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj podrobne informoval o novom zákone o politických väzňoch a o príplatkoch k dôchodkom, jednorázovom príspevku a konštatoval, že Ústav pamäti národa len v roku 2021 zaevidoval 679 nových žiadostí, čo je viac ako za obdobie od roku 2006. Pričom v roku 2021 ústav vybavil len 244 z nich. Z diskusie vyplynulo **a na záver prítomní prijali uznesenie, že na štatút veterána politického väzňa musí stačiť rozhodnutie súdu o rehabilitácii.** Vyplňovanie niekoľkostranových formulárov považujú za neprípustné kádrovanie. Jozef Dečo bol zvolený za predsedu pobočky aj na ďalšie obdobie. Rovnako na schôdzi schválili doterajšie vedenie organizácie na rokovanie snemu.

V Trenčíne: Súhlas s doterajším vedením

V Trenčíne sa výročná členská schôdza konala 12. mája 2022. Otvorila a viedla ju predsedníčka RO PV ZPKO v Trenčíne Helena Hošťáková. Konštatovala, že v uplynulom období opustilo rady regionálnej organizácie päť členov. Ku dňu konania schôdze dosiahol stav členskej základne 67 ľudí. Pani Hošťáková predniesla správu o činnosti za uplynulé obdobie a oboznámila prítomných o finančných obmedzeniach pre našu organizáciu. Na schôdzi zvolili staronové vedenie regionálnej organizácie, delegátov snemu a súhlasili s doterajším vedením PV ZPKO. Pietne spomienky sa v tomto roku budú ešte konať v Zliechove, v Ilave a v Bratislave. Budúcoročnú spomienku na troch popravených bývalých trenčianskych študentov zabezpečí predsedníčka RO PV ZPKO Helena Hošťáková.

V Trnave: Privítali nových členov

Výročná členská schôdza v trnavskom regióne PV ZPKO sa konala 25. mája 2022 za účasti predsedu PV ZPKO Jána Liteckého Švedu a duchovného organizácie Jána Košiaru. Prítomní schválili program schôdze a predsedníčka regionálnej organizácie Eva Hlučová predniesla správu o činnosti za vlaňajšok. Prí-

tomní schválili nových členov organizácie: Jaroslava Sianta, Danielu Izakovičovú, Ing. Vendelína Šurana, Silviu Petrovičovú a Ericha Rusnáka. Odznela aj správa o hospodárení, ktorú predniesla Jana Masařová. O blížiacom sa sneme poskytol prítomným informáciu Ján Litecký Šveda, ktorého prítomní schválili ako kandidáta na predsedu PV ZPKO aj na ďalšie volebné obdobie. Schválili tiež staronové vedenie regionálnej organizácie a delegátov snemu.

V Nitre: Dvaja zomreli, jeden pribudol

Napriek covidovým opatreniam sa úzka časť členskej základne stretávala pri rozličných príležitostiach. Či to boli pietne spomienky v Bratislave a v Nitre alebo pri príležitosti významných životných jubileí. Najčastejšie sa však chodili pokloniť pamiatke svojich členov k ich hrobom. Predsedníčka regionálnej organizácie PV ZPKO v Nitre Alžbeta Loudová však na výročnej členskej schôdzi konštatovala, že na pietnu spomienku na Námestí slobody nebola ich organizácia pozvaná. Poďakovala sa všetkým, ktorí sa aktívne zúčastňujú na spoločných podujatiach a informovala prítomných so závermi zasadnutia Výkonnej rady PV ZPKO. Doterajšie vedenie dostalo dôveru aj na ďalšie obdobie a na snem odporúčali ako kandidátov tiež doterajšie vedenie.

V Košiciach: Zvolili nového predsedu

V Košiciach sa na výročnej členskej schôdzi konanej 14. mája 2022 z 35 členov zišlo 24. Schôdza sa uskutočnila podľa schváleného programu. Správu o činnosti predniesol predseda pobočky a podpredseda PV ZPKO Štefan Novák. Konštatoval, že z aktivít ktoré pripomínajú historické udalosti a sú pre mladú generáciu dôležité sa v rokoch 2019, 2020 a 2021 zúčastnil len obmedzený počet zástupcov organizácie vzhľadom na pandemické opatrenia. V Domove SS v Sečovciach navštívili bývalého predsedu regionálnej pobočky v Trebišove Michala Pavlíka, Karola Ďubeka pri príležitosti životného jubilea, zúčastnili sa pietnej spomienky v Bijacovciach na popraveného Pavla Kalinaja, v Žiline, v Levoči, na Detve, v Košiciach, v Bratislave, organizovali celoslovenskú účasť na 30. ročníku Jáchymovského pekla a podobne. Pán Štefan Novák uviedol, že opustiť tieto akcie by bolo výhodné pre súčasnú politickú a ekonomicky vládnucu oligarchiu, aby sa odstránili i zostatky národnej histórie. Osobné aktivity pána Nováka a pani Dvorčákovej boli zamerané na priblíženie historickej pravdy o zločinoch komunistického režimu mládeži. Štefan Novák vyjadril svoje rozhodnutie vzdať sa funkcie predsedu regionálnej pobočky a regionálnej organizácie v Košiciach. Za svojho nástupcu navrhol Juraja Vrábela st., ktorý bol jednomyselne zvolený do oboch funkcií.

Na schôdzi v Helpe.

Foto Anna Benčatová

Pri pamätníku násilnej kolektivizácie

Členovia výboru regionálnej pobočky PV ZPKO v Trnave sa 11. mája t.r. stretli v Bohdanovciach nad Trnavou, aby položili veniec k pamätníku venovanému politickým väzňom a obetiam násilnej kolektivizácie.

Pamätník vznikol zásluhou pani Márie Branišovej, ktorej rodina bola v 50. rokoch mimoriadne postihnutá komunistickým režimom. Vo svojich spomienkach uvádza, že „12. marca 1952 prišli k nám do bytu v Bohdanovciach dvaja chlapi ozbrojení puškami (príslušníci ŠtB) a násilným a brutálnym spôsobom odviezli starého otca do trnavského kriminálu. Po dvoch mesiacoch sa konal v Trnave so starým otcom justičný proces.“

Za vinu mu kládli, že nedodával na verejné zásobovanie predpísané množstvo produktov a za vykonštruované dôvody bol odsúdený na šesť rokov väzenia, skonfiškovanie celého majetku a trvalý zákaz vrátiť sa do Bohdanoviec, kde vlastnil 42 ha pôdy. „Starý otec nakoniec vyhlásil: Som nevinný a za tieto slová ho dni a noci mučili a bili, týrali hladom a smädom a odviezli do väznice v llave. V cele bol sám a za dva mesiace schudol 40 kg. Nútili ho podpísať rozsudok, v ktorom sa mal priznať, že všetko, čo na neho vymysleli, je pravda. Pod tvrdým terorom si vynútili jeho priznanie. Rodina ho videla až o dva mesiace v Bratislave na Krajskom súde. Bol smutný, utýraný, schudnutý, vyzeral ako sedemdesiatročný človek, hoci mal iba 52 rokov.“

Nedá sa zabudnúť na násilie pri zakladaní družstiev.

Pamätník v Bohdanovciach nad Trnavou.

Foto archív

Po vynesení rozsudku ho transportovali do Jáchymova kde pracoval v uránových baniach. V lágroch bolo aj mínus 20 stupňov Celzia, na doskách mali slamou napchaté matrace a jednu deku na prikrytie. Minimálne množstvo stravy, v kúte celý vedro ako WC. Po štyroch rokoch starý otec pani Branišovej ochorel a preto ho preložili do Valdíc. V septembri 1957 ho prepustili z väzenia. Rodina sa usadila v Prešove, kde dvanásť rokov bývali v jednej izbe, lebo, ako uvádza pani Branišová, byty boli len pre komunistov a občanov, ktorí s nimi spolupracovali. (eh)

Živio, pani Mária Maronová

Vchádzame do budovy Ružinovského domova seniorov v Bratislave. V izbe s číslom 98 nám do cesty vstúpi pani a pýta sa, za kým ideme. V izbe sú dve postele, na tej pri

Pani Mária Maronová a Jozef Dečo. Foto Eva Zelenayová

okne leží nejaká pani. Domnievame sa, že je to pani Mária Maronová, ktorej ideme gratulovať k storočnému životnému jubileu. Ale kdeže, pani Mária je práve tá energická žena, opierajúca sa o pomocný vozíček. Sivé vlasy pekne upravené, žiadne okuliare, vrásky tak akurát, nuž, prekvapila nás. Nielen svojím sviežim vzhľadom, ale neskôr aj myslou. Ukázalo sa, že pochádza z rodiny dlhovekých Danišovcov a autor projektu Gabčíkovo – Nagymaros Peter Danišovič bol jej bratranec. Dosiaľ jej zostala odvaha postaviť sa za svoj názor, čo sa nie každému páči. Keď eštebáci prišli zaistiť jej manžela, postavila sa do dverí, v jednej ruke dieťa a v druhej sekera.

Manžel Michal bol policajný inšpektor riečnej stráže. Keď muža, ktorý chcel ilegálne prejsť do Rakúska chytili, priznal sa, kto mu ukázal cestu. A Michala Marona práve počas Vianoc odviedla ŠtB. Pani Mária bola s druhým dieťaťom mesiac tehotná. Odsúdili ho na pätnásť rokov väzenia, z čoho si osem aj odsedel. Pani Mária sa narodila 15. júna 1922.

O súčasnej politike sa radšej nevyjadruje, lebo vraj, to sa človek iba nahnevá. Predseda bratislavskej pobočky PV ZPKO Jozef Dečo odovzdal pani Maronovej kvety a obrovskú bombonieru, poďakovali sme sa jej za prijatie a zaželali dobré zdravie. (zl)

Bolo by za čo odškodňovať

Začiatkom tohto roku prišiel do redakcie list od pána Františka Juhásza z obce Tehla neďaleko Levíc. Napísal nám, že na napísanie listu ho priviedol rozhovor vo Svedectve č. 11/2021 pod názvom Vyvlastňovali bez potvrdenia, len tak, súdružsky. A poslal nám ho preto, že v príbehu rodiny pána Ľubomíra Sýkoru sa našlo veľa slovenských rodín, aj tá jeho. K listu pripojil osemstranovú kopiju listu, ktorý poslal bývalému ministrovi poľnohospodárstva a vidieka SR Jánovi Mičovskému.

List pána Juhásza ministrovi je obsiahly a okrem toho, že popisuje pomery rodiny po nástupe komunistického režimu, peripetie po roku 1989, keď namiesto odškodnenia došlo k ďalšiemu ožobráčeniu rodiny a je v ňom tiež množstvo návrhov na zlepšenie situácie v poľnohospodárstve. Nie, pán Juhász netrval na uverejnení listu ministrovi, hoci proti nejakej jeho časti nenamietal. Prinášame teda ďalší príbeh rodiny, ktorej komunistická moc surovo zasiahla do života z pera Františka Juhásza:

Na takzvané družstevné podielnícke listy (DPL) sa už zabudlo. Na základe týchto DPL veľa ľudí zbohatlo a ešte viac ľudí bolo okradnutých. Ešte veľa ľudí vlastní tieto nepodarené DPL a musia platiť poplatky za vedenie účtu v nejakom RMS. (...) Podľa mňa sú DPL nespravodlivé voči tým, ktorým bol v 50. rokoch nezákonne odobratý živý a mŕtvy majetok. Ale aj tým, čo do družstva vstúpili a zároveň doň niečo vniesli. Osvetlím na našom príklade.

Vydierali až na smrť

Môj otec a starý otec vlastnili začiatkom 50. rokov niekoľko desiatok hektárov poľnohospodárskej pôdy. K tomu primeraný živý a mŕtvy inventár. No zároveň v tomto období vznikali JRD. Do týchto družstiev vstupovali dobrovoľne, dobrovoľne nasilu. A to takým spôsobom, že sa im vyhrážali. No boli aj takí, ktorí aj napriek vyhrážkam do družstva nevstúpili. Týmto ľuďom sa potom dávali také kontingenty, že mali čo robiť, aby to všetko odovzdali. Pritom niektorí boli aj psychicky vydieraní. Niektorí toto psychické vydieranie ani neprežili. Tak dopadol aj môj starý otec, ktorý sa nervovo zrútil a zomrel vo veku 72 rokov v roku 1952.

Otec zostal na všetko sám. Pribudla mu aj pôda po starom otcovi, no napriek tomu do družstva nevstúpil. Až prišiel deň, keď otca navštívili príslušníci ŠtB a odviedli ho na výsluch. Doma zostala mamka so šesťročnou sestrou. Ja som sa narodil až v roku 1956. Ako som už spomenul, otca odviedli na výsluch, ale z neho

sa už nevrátil. Zobrali ho do tábora PTP kde pobudol niekoľko rokov. Doma zostala na celé hospodárstvo sama mama. Nakoľko to nevládala robiť a neplnila kontingenty, tak jej poľnohospodársku pôdu zobrali. Taktiež živý a mŕtvy inventár.

Stavali na cudzom

Toto všetko sa dostalo do JRD a na niektorých pozemkoch si komunisti postavili rodinné domy. Stavebný pozemok dostali zadarmo. Niektoré pozemky sú do dnešného dňa nevysporiadané. Tí šikovnejší si tieto pozemky začiatkom deväťdesiatych rokov napísali na seba, a to formou vydržania. Tu nás druhýkrát niektorí komunisti okradli. Nadobudnutie pozemku formou vydržania je podľa mňa nezákonné a nespravodlivé. Ešte musím poznamenať, že na všetok živý a mŕtvy inventár sme nedostali potvrdenie o prevzatí. Za určitých okolností sa otec z PTP vrátil. Do JRD nikdy v živote nevstúpil. Toto obdobie ho poznačilo na celý život. Bol stále prenasledovaný.

Nádej prišla v roku 1989

Veľmi sa potešil, že v roku 1989 sme celá rodina vstúpili do VPN. V tomto zoskupení sme videli budúcnosť. Po zániku VPN sme vstúpili do ODU. Ako členom ODU sa nám dostala do rúk brožúrka, ktorú vydala kancelária ODU Ventúrska 10, Bratislava. V tejto brožúrke sú uvedené nasledujúce veci: Zákon o pôde č. 229/1991 Zb. Zákon o pozemkových úpravách č. 330/1991 Zb. Transformačný zákon č. 42/1992 Zb. Musím povedať, že keby všetko, čo sa začiatkom deväťdesiatych rokov hovorilo a bolo by sa splnilo, hlavne v oblasti poľnohospodárstva, tak toto odvetvie by bolo teraz niekde inde ako je dnes.

Hoci sme neboli členmi JRD náš podiel v družstve nebol malý. Mali sme dve možnosti: Buď si vyberieme z družstva naše pozemky a začneme na nich hospodáriť, čím by nám bol vydaný majetkový podiel v družstve, alebo necháme pôdu v družstve a tým náš majetkový podiel tiež zostane v družstve. Pôdu sme si aj chceli vybrať, ale núkali nám takú, s ktorou otec nesúhlasil. Nedosahovala bonitu našej pôdy. Veľkou chybou bolo, že vo vedení PD zostali ľudia s komunistickou minulosťou. No nakoniec to zostalo tak, že pôdu nám nevymerali a zároveň sme nedostávali žiadne nájomné. To bolo až do roku 2003. Teraz si položíme otázku, o koľko korún nás družstvo okradlo? Mrzí ma, že doteraz sa neprijal žiadny zákon na odškodnenie týchto ľudí. Pevne verím, že takýchto ľudí je ešte aj dnes na Slovensku dosť.

(Medzitulky redakcia)

Politickí väzni stále len „číslami“?

Na kontroverznosť a nášlapné míny v zákone 365/2000 Z.z., ktorým sa priznáva veteránom protikomunistického odboja jednorazový príspevok 1989 eur a zvyšuje sa o sto percent už vyplácaný príplatok k dôchodku, som poukázal už pri jeho vzniku a predkladaní na schválenie poslancom NR SR.

Žiaľ, kompetentní nepočúvali naše dobré rady a upozornenia, a tak sú problémy čoraz vypuklejšie. Nepomohla nám ani Generálna prokuratúra SR, na ktorú sme sa taktiež obrátili so žiadosťou o posúdenie súladu zákona, keďže zákon reálne rozdeľuje politických väzňov a vytvára z nich niekoľko „zásluhových“ kategórií.

Stále mám za to, že každý politický väzeň, ktorý si odpykal trest vo väzení v bývalej totalite a svojou obeťou rozkladal komunistický režim, by mal mať rovnaké materiálne, ale aj morálne podmienky zo strany štátu a spoločnosti. Dokonca dnes by mala byť na stole už požiadavka na morálne aj materiálne odškodnenie aj detí politických väzňov, pretože rodiny i deti trpeli a boli často diskriminované v prístupe k vzdelaniu napriek ich talentu, lebo boli považované za deti „rozvracačov socializmu“...

Kameňom úrazu dnešnej nespravodlivosti voči žiadateľom v pokročilom veku je najmä vybavovanie štatútu veterána protikomunistického odboja Ústavom pamäti národa (ÚPN), ktorý nesúhlasí uspokojiť záujem a vybaviť žiadosti všetkým politickým väzňom a oprávneným osobám v reálnom čase.

Na tieto skutočnosti sme sa snažili predkladateľov novely zákona taktiež dopredu upozorniť, pretože je nemorálne, aby politickí väzni čakali nie mesiace, ale aj roky na vyplatenie nároku. Čo zákon spôsobuje v radoch politických väzňov, to poslancov z vládnej koalície očividne už nezaujímá. Urobili si svoju „aktivitu“ a teraz už riešia ďalšie žabo-myšie vojny.

Problém zostal ÚPN

Keďže horúci zemiak má na stole ÚPN, opakovane som sa obrátil na predsedu Správnej rady ÚPN s požiadavkou na vysvetlenie problému.

Predseda Správnej rady ÚPN je našťastie maximálne ústretový, ale z jeho štatistiky nevyplýva, že by politickým väzňom, čakajúcim na priznanie štatútu na konci tunela už svietilo svetlo. Ústav kapacitne nesúhlasí toľko žiadostí vybaviť, čo bol známy fakt aj v čase prijímania zákona. Poslanci zvolili náročnú, byrokratickú posudzovaciu formu skúmania, čo je behom na dlhé trate a ide proti záujmom politických väzňov, pre ktorých je optimálne rýchle riešenie. Žiaľ, čas, aj vek pribúdajú...

Minimálne by si to z morálneho hľadiska svojich zásluh pre

spoločnosť a demokraciu každý politický väzeň a oprávnená osoba po ňom zaslúžili.

Teraz poďme k faktom a číslam, ktoré sú mrazivo hrozivé z hľadiska časovej dostupnosti odškodnenia politických väzňov, čo si po prijatí zákona zaslali žiadosť o priznanie štatútu veterána protikomunistického odboja.

ÚPN v roku **2021** zaevidoval spolu **679 nových žiadostí** o priznanie postavenia (len) účastníka protikomunistického odboja, čo je prvý predpoklad, aby žiadateľovi prisúdili aj štatút veterána! Predseda správnej rady ÚPN Ján Pálffy v odpovedi na moju žiadosť prízvukoval, že to bolo viac ako za predchádzajúcich desať rokov spolu. Faktom, ktorý museli poslanci navrhujúci túto formu zákona poznať je, že ústav dokázal ročne v priemere vybaviť asi stovku žiadostí. Takže tu bude pes zakopaný - ako zvyčajne v parlamente, kde je stále viac takých, čo rýchlejšie navrhujú a schvaľujú zákony ako rozmyšľajú o ich dôsledkoch.

Veteráni čakajúci na papier

Okrem tých 679 nových žiadostí ÚPN ešte vybavoval viac ako 100 nevybavených žiadostí z roku 2020, takže sa približujeme k číslu takmer 800 zo začiatku minulého roka.

Čo je podstatné a smutný fakt, že v roku **2021** sa ÚPN podarilo vybaviť spolu „len“ **244** žiadostí. Je to nepochybne viac ako v predchádzajúcom období, ale pri takomto tempe by posledný žiadateľ dostal štatút veterána asi o tri, možno až o štyri roky.

Zaujímavá je aj štatistika verdiktov k tým 244 žiadostiam z hľadiska nespravodlivosti k politickým väzňom, pretože takmer 12 percent žiadostí ústav zamietol: v **207** prípadoch priznal ÚPN postavenie účastníka; v **206** prípadoch postavenie veterána protikomunistického odboja; **35** žiadostí však zamietol (v troch prípadoch

priznal iba postavenie účastníka, keďže veterána nebolo možné udeliť pre chýbajúce obmedzenie na slobode a v dvoch prípadoch priznal iba postavenie veterána, keďže postavenie účastníka už žiadateľ mal priznané v predošlých rokoch). **Aktuálny stav je, že do roku 2022** bolo prenesených spolu **546 žiadostí**. Nové však stále pribúdajú. Len od **1. januára do 20. apríla** tohto roku ÚPN zaevidoval ďalších **17** žiadostí.

V tomto období stihol ÚPN vybaviť len **45** žiadostí, z toho v **31** prípadoch ÚPN priznal postavenie účastníka, v **29** prípadoch postavenie veterána protikomunistického odboja a až **14** žiadostí zamietol. Politickí väzni sa tak viac ako tri desaťročia po páde komunistického režimu, v demokracii, za ktorú sa najviac pričínili, kým iní robili kariéru alebo doma šúchali nohami, stali opäť objektom kádrovania.

Rafael Rafaj

Trnava Mikuláša Schneidera Trnavského

Trnava si zaslúži našu pozornosť aj preto, že pred 230 rokmi tu vzniklo Slovenské učené tovarišstvo, prvý národný vydavateľský spolok. Trnava sa už v roku 1238 stala vďaka kráľovi Belovi IV. našim prvým slobodným kráľovským mestom. Tu zomrel 10. septembra 1382, teda pred 640 rokmi, iný kráľ Ľudovít Veľký. V roku 1543, pred 488 rokmi, stala sa Trnava katolíckym centrom Uhorska – presťahovalo sa sem ostrihomské arcibiskupstvo a kapitula. V roku 1635 založil Peter Pázmaň Trnavskú univerzitu, na ktorej vznikol v roku 1770, keď dekanom jej filozofickej fakulty bol Andrej Bernolák, projekt zriadenia Stolice-Katedry jazyka slovenského. Nebol úspešný aj preto, že rád jezuitov v roku 1773 bol zrušený.

V Trnave sa narodil 24. mája 1861 Mikuláš Schneider. Tu v roku 1900 maturoval na arcibiskupskom gymnáziu, potom absolvoval konzervatórium v Budapešti a vo Viedni, kde pôsobil v literárnom spolku Narod. V auguste 1903 na martinských slávnostiach odznela ním zhudobnená Vajanského báseň „Letí havran“. Nadšený Vajanský objal vtedy 22-ročného Mikuláša, pobožkal ho a vyhlásil: „Ten, kto mojim slovám dal v hudbe taký pekný výraz, nech nechodí po svete s holým nemeckým menom, a tak si ťa dovoľujem pokrstiť menom Trnavský!“ Už teda Schneider Trnavský študoval na pražskom konzervatóriu a tam študujúci Slováci sa stretávali v akademickom spolku Detvan. Na známej fotografii vidieť Jozefa Gregora Tajovského, Mikuláša Schneidera Trnavského, ale i Milana Rastislava Štefánika.

A tu sa začína odvíjať zaujímavý príbeh, v ktorom vystupuje Schneider Trnavský, o rok starší Štefánik (ten sa narodil 21. júla 1880) a Ida Košacká, narodená v roku 1890. Tejtó vnučke Pavla Košackého, slovenského evanjelického kňaza šľachtického pôvodu, účastníka vychádzky štúrovcov na Devín 24. apríla 1836, zomrela mama v mladom veku, a tak sa o jej výchovu starala teta, ktorá Idinej mame prisľúbila, že jej dcéru vydá len za muža, hodného jej stavu, aristokrata.

Aristokrat ducha nestačil

Raz sa mladá Ida ocitla s Milanom Štefánikom na Bradle. Veľmi sa mu toto miesto páčilo, bolo stade vidieť „skoro celé“ ním obdivované Slovensko. Zohol sa, odtrhol fialku - a daroval ju Ide... Ale o Idu sa uchádzal aj jeho kamarát Mikuláš. Keď ten prišiel za ňou s kyticou pre jej tetu, najprv letela kytica, a potom aj Schneider Trnavský: „Nedovoliť, nešľachtica si vezme Iduška len cez moju mŕtvolu!“ A tí dvaja nadaní slovenskí mládenci, ani Štefánik, ani Schneider - nebo-

li šľachtici, aristokratmi ducha však zaiste boli. Mladá Ida sa nevedela, pre ktorého z nich rozhodnúť. Navrhla im teda: „Vážení páni! Ty, Milan zlož báseň a ty, Mikuláš, napíš hudbu, a ja si potom vyberiem a rozhodnem sa.“

A tak si Milan spomenul na Bradlo a napísal báseň: „Našiel som si v širom poli, / fialôčku k mojej vôli, / fialôčku, frajerôčku k mojej vôli. / Frajerôčka moja milá / rada by sa vydávala, rada by sa vydávala. / Nevydávaj sa ty, milá, / buď len rok, dva trpezlivá, / však ti líčko neodkvetá / a ja musím, a ja musím, preč do sveta.“ A Mikuláš túto báseň zhudobnil v jednej z pražských kaviarní tak, ako komponujú najlepší hudobní skladatelia, bez hudobného nástroja, spamäti.

Rozhodol osud

Ida si pieseň vypočula: „Obidvaja máte úžasný talent. Báseň je nádherná a hudba je čarovná. Ale zatiaľ sa neviem rozhodnúť...“

Rozhodol osud. Štefánik po tom, ako sa stal doktorom filozofie, odišiel 28. novembra 1904 do Paríža. Schneider Trnavský bol v rokoch 1906-1909 zbormajstrom Srbskej pravoslávnej cirkvi v Zrenjanine. Medzitým absolvoval úspešné turné po Nemecku a Francúzsku. Na jar 1908 na koncerte v Paríži sedel v lóži Štefánik. Po koncerte musel Schneider niekoľkokrát na scénu a ovácie nemali konca-kraja, Francúzom sa Schneiderove slovenské pesničky páčili. Aj fialôčka na Štefánikov text. Po koncerte vítal Štefánik Schneidera s úsmevom: „Mikuláš, ja som nevedel, že ťa tí Francúzi tak dobre poznajú...“

„A čože, Milan?“ začudoval sa Schneider.

„Veď kričali lotor, lotor!“ V skutočnosti sa domáhali na scénu „autora“. Autor je po francúzsky „L'auteur“.

Roky prvej svetovej vojny strávil Schneider Trnavský zväčša v Rusku, Štefánik na viacerých frontoch. Akurát že sa Schneider Trnavský po skončení vojny vrátil do Trnavy, zatiaľ čo Štefánik na slovenskú pôdu 4. mája 1919 živý nedoletel. Keďže medzitým zomrela aj Idina teta, 11. augusta 1919 sa vtedy 29-ročná Ida Košacká vydala za 37-ročného Mikuláša Schneidera Trnavského. Porodila mu dve dcéry: Idu a Nadeždu. Vnučka Nadežda, rod. Bugalová, je manželkou prvého podpredsedu Slovenskej ligy v Amerike, Mikuláša Haľka.

Schneiderova hudobná i spoločenská kariéra bola bohatá. V roku 1933 za zásluhy na poli cirkevnej hudby mu pápež Pius XI. udelil titul Rytier rádu sv. Gregora. Jeho Jednotný katolícky spevník z roku 1937 je dodnes pokladom našej chrámovej hudby a spevu. Jeho život sa uzavrel 28. mája 1958 v Bratislave.

Marián Tkáč

Komunistické zločiny treba potrestať

Pokračovanie z 1. strany

Po skončení piatich semestrov v juhoslovanskom prístave Bezdane padla medzi rečou mladých stávka, či niekde nie sú sovietske alebo iné vojenské vo väčšom zoskupení, kde sú, aké majú zbrane a výzbroj. Možno práve preto, že sa nikdy o podobné veci nezaujímal, porozprával o tejto stávke svojmu spolužiakovi Metodovi Trgovi a ten po príchode do Česko-Slovenska to ohlásil Štátnej bezpečnosti v Bratislave. Tá ho 16. novembra 1951 ráno o štvrtej zaistila. Začali ho mlátiť a on sa bránil, čo nemal robiť, lebo ho zmlátili do bezvedomia. Svoj príbeh opísal v publikácii *Otvorené oči*, kde sú zaznamenané spomienky niektorých politických väzňov.

● **A mali by sa s nimi oboznámiť najmä politici, aby nezľahčovali utrpenie ľudí počas komunistického teroru.**

Otec napríklad spomína, ako ho vyšetrovali. Dobytý stále padal na zem, tak mu ruky dozadu zviazali remeňom upevneným na oceľovom lanku a druhý koniec na kolieskach v stene. Takto visiac za ruky dozadu sa nohami dotýkal brucha a prstami nôh zeme. Keď ho vytiahli na škrípec, veľmi to bolelo a pritom donekonečna opakovali otázku, akú protištátnu činnosť robil, o akej vie, že ju robili iní. Keď povedal, že nič neurobil, nasledovali zauchá, kopance do brucha i do lona. Pochopil, že keď rozpráva, nebijú ho, tak si začal vymýšľať a rozprával príbehy, ktoré počul. A tak sa dostal do lavy a odtiaľ do Jáchymova. V tom čase ešte nevedel, že na Slavkovsku je približne dvadsať lágrov a v každom priemerne 1500 odsúdených, na Jáchymovsku lágre s priemerným počtom 2000 odsúdených a lágre v Příbramsku s krásnymi humánnymi názvami Rovnosť, Svornosť, Bratstvo, Svätopluk.

● **Po návrate z jáchymovského pekla sa oženil s vašou mamičkou Veronikou a z tohto zväzku ste sa narodili aj vy. Ako si spomínate na svojho otca? Zažívali ste aj vy perzekúcie režimu?**

Áno zažívali. Pamätám sa, keď som bol ešte dieťa, chodili nám na kontroly páni v kožených kabátoch. Pozerali sa po skriniach, hrabali sa vo veciach. Aj potom, keď otca zobrali do PTP, tiež chodili, i keď sa vrátil domov. A rozprával. Lebo keď sa vyzliekol, bol dorezaný, popálený, tak som sa pýtal, čo to je? Boli to dôsledky vyšetrovania v Bratislave. Vravel, že sa správali neľudsky. Priviazali ho za nohy, dole hlavou, hasilili si na jeho tele cigarety, rezali, púšťali mu elektrinu do hlavy, do genitálií. Tiež pomery v táboroch na Jáchymovsku boli strašné. Polievku mali z odpadov, tvrdý plesnivý chlieb a tak. Spomínal, že keď nespľnil normu, nechali ho v strednom pásme pri teplote mínus 20 stupňov stáť nahého. Alebo mu zobrali stravné. Trest bol aj samotka, kobka v zemi, na hlavu mu kvapkala voda. Mnohým pomáhali aj zajatí Nemci, ktorí boli odsúdení za potláčanie Pražského povstania. Tí dostávali balíky z Červeného kríža a boli ochotní podeliť sa s politickými väzňami. Chodil som ho navštevovať. Po návrate z väzenia sa stýkal s bývalými politickými väzňami. Párkrát som bol sním aj ja u pána farára Miartuša.

● **Byť synom politického väzňa, najmä v menšom meste, môže byť frustrujúce, lebo ľudia sa navzájom poznajú. Ako sa k vám správali deti v škole?**

Nikto mi nedával najavo, že so mnou nechce nič mať, lebo som synom politického väzňa. Ako deti sme sa chodili naháňať, hrali sme sa na vojakov. No a všetci chceli byť sovietski vojaci, len ja som chcel byť Nemec. Na dvore som si zo starého stola urobil bojisko, zo zápalkových škatuliek tanky a hral som sa na kurskú bitku, stalingradskú a podobne.

● **Museli ste to mať našťudované. Bavilo vás to?**

Hej, chodil som na brigády, niečo som zarobil u krstnej mamy, ktorej som pomáhal v záhrade, aj kde tu čosi opraviť a za tie peniaze som si kupoval časopisy o kozmonautike, vojne, histórii. Napríklad *Letectvo*

a kozmonautika alebo *Pamiatky a múzeá*.

● **A čo učítelia, usilovali sa vám pomôcť?**

Moja triedna učiteľka v ZDŠ pani Bazalíková poznala našu rodinu, odporúčala mi ísť študovať nie do Čadce, ale do Banskej Štiavnice na Banskú akadémiu. Lebo okrem histórie vojenstva ma bavili aj kamene, minerály. Mojim snom odmalicka bola vojenská škola, prípadne história.

● **A čo sa z toho uskutočnilo?**

Z toho sa neuskutočnilo nič, lebo som išiel do gymnázia, odkiaľ som musel odísť, lebo som sa odmietol učiť ruštinu. Povedal som pani profesorky, že pokiaľ sa ruskí okupanti nebudú učiť po slovensky, ja sa ruštinu učiť nebudem. Napriek tomu ma pani profesorka Fedorová nenechala prepadnúť. Mám však aj zlé spomienky na niektorých profesorov. Zavolali ma do kancelárie a povedali mi, že táto spoločnosť takých ľudí ako som ja nepotrebuje. Zrejme preto, že som nikdy nemal problém rozprávať o zážitkoch svojho otca.

● **Takže ako ovplyvnil fakt, že ste boli synom politického väzňa vašu profesionálnu kariéru?**

Nezmaturoval som, musel som odísť zo školy, z druhého ročníka štvorročného gymnázia. Zamestnal som sa v žilinskom podniku Automatizácia železničnej dopravy, hoci som ešte nemal ani 18 rokov. Počas základnej vojenskej služby som si urobil vodičský preukaz a na celý život som sa stal šoférom. Na vojne som bol na letisku v Ostrave, kde ma tiež vyšetrovala vojenská kontrarozvedka,

● **Takže kádrový posudok išiel stále s vami?**

Hej a bol som prekvapený, koľko tých posudkov bolo na mňa napísaných. Zo školy, z gymnázia, z roboty, z mesta, to bola niekoľkokocentimetrová vrstva papierov. Pol roka sme chodili okolo jednej budovy a nevedeli sme, že tam sídli šéf kontrarozvedky. Bola to stará budova, rozbité okná, ale mali priestory v podzemí, kde ma vyšetrovali. Všimol som si, že na stene

V Likavke pri Ružomberku sa nachádza pamätná tabuľa Bernarda Nemčeka, popraveného v Prahe za účasť v Bielej légii. Druhý sprava Kvetoslav Gregor počas pietnej spomienky minulého roku. Foto Eva Zelenayová

nemali obraz prezidenta, ale Felixa Dzeržinského. Podľa toho som vedel, kde sa nachádzam. Povedal som im, že otec bol predsa rehabilitovaný, prečo som tam? Že ma musia preveriť, lebo ma niekto udal, že som niečo rozprával. A po poľských udalostiach mi personalistka povedala, že musela robiť zadelenie zamestnancov a ja som bol určený na zatknutie.

● Prečo?

Lebo som sa chytil aj s podnikovým predsedom strany. Tárali, že poľských dôstojníkov v Katyni povraždili Nemci a ja, že nie, boli to soviety. Že dokonca jeden z vyšetrovateľov bol Slovak, doktor František Šubík, ktorý to potvrdil a jeden z mála, čo to neodvolal, on a Rumun. A hovoril som, že šíria samé chvály o komunizme, ale komunisti v 50. rokoch robili pomaly horšie veci než Nemci. A hovoril som, čo robili v Jáchymove, kde boli zavretí mladí ľudia.

● **Otec bol po roku 1989 zakladateľom organizácie politických väzňov v Ilave a v Čadci. Ako ste vnímali túto jeho angažovanosť?**

Schvaľoval som to. Často som s ním chodil na stretnutia bývalých politických väzňov. Konali sa aj priamo u nás, na chalupe. Boli tam bývalí študenti, kňazi. Diskutovali o tom, čo bude. Tlačili sme letáky, otca som po-

slal i do Bratislavy za pánom Porubským a ďalšími. Chodil som s ním aj ja. No a som presvedčený, že komunistov mali riešiť radikálnejšie.

● Neurobili to.

A to bola chyba. Bol som zakladajúcim členom SNS v Čadci, no potom sa tam tiež objavili nejakí komunisti. SNS vtedy nemala program za samostatné Slovensko, nuž bol som tiež členom Hnutia za oslobodenie Slovenska. Vtedy som dosť pracoval v prospech hnutia a za samostatnosť. Môžem povedať, že 90 percent bývalých politických väzňov bolo za obnovenie samostatnej slovenskej štátnosti.

● **Ako znalca histórie vás musí deštrúovať slabé národné povedomie Slovákov?**

Poznal som kamionistov z Litvy, Estónska, Lotyšska, Bieloruska, chodil som do Poľska, Maďarska, bol som v Nemecku, no my máme asi najhoršie národné povedomie v Európe. Aj vzťah k pamiatkam. Veď plakať za Československom? Komunizmom? Sovietskym zväzom? To je bieda. Žiadni vlastenci, žiadna národná hrdosť, nič. Klamú nás historici a aj Ústav pamäti národa si zaslúži kritiku.

● **Po smrti otca v roku 2001 sa jeho pokračovateľkou v organizácii politických väzňov stala vaša**

matka. Zdá sa, že to máte v rodine, lebo aj vy ste sa stali predsedom regionálnej organizácie v Žiline. Nie je to samozrejmosť, viacerí rodinní príslušníci politických väzňov sú unavení z ustavičnej konfrontácie s aktuálnou politikou reprezentáciou, no je zrejmé, že nič nie je vybojované. Ani demokracia, ani sloboda, ba ani štátna suverenita. Kto, ak nie ľudia z prostredia politických väzňov, by mali viesť zápas o tieto hodnoty? Ako to vidíte vy?

Spoločnosť nie je naklonená vnímať obeť komunizmu. Rozhlas, televízia, internet, tlač sa vôbec týmito otázkami nezaoberajú. Keď niekomu poviem, že za komunizmu boli koncentračné tábory, tak oponuje, že to nie je pravda. Také niečo sa za komunistov vraj nedialo. Vidíme statusy poslanca Ľuboša Blahu. Tvrdí, že za komunistov súdili len zločincov a veľkokapitalistov. To nie je pravda, komunisti súdili robotníkov, obyčajných roľníkov, živnostníkov, inteligenciu... Žiaľ, politickí väzni si pre seba veľmi málo vydobyli. Postavili sa proti komunizmu, čo bolo najväčšie zlo na svete. Zničilo národné povedomie mnohých národov, ľudské životy, rodiny, takže by mali mať v histórii i v pamäti národa nejakú úctu. Je smutné, ak deti či vnuci politických väzňov povedia, že ich to nebaví. Hoci ich otcovia či dedovia trpeli, ba mnohí prišli aj o život. To je obrovská chyba, lebo ak sa vráti totalitný režim, môžu prísť o všetko.

● **Napíňa vás a dáva vám silu odkaz vášho otca?**

Môžem povedať, že v mnohých veciach áno. KPVS sa riadi heslom: Odpúšťame, nezabúdame. Ja vravím nie, komunistické zločiny treba potrestať. Mali sme zakázať komunistom vstup do vysokej politiky, do sudcovského povolania, učiť históriu. Mali im byť obmedzené dôchodky, veď preferovali robotnícku triedu, tak si mohli skúsiť, ako sa z nich žije. **Jednoducho mala sa urobiť dekomunizácia, aby obeť komunistického režimu neboli zbytočné.**

Eva Zelenayová

Slovenskí historici sa vyjadrujú k udeleniu štátneho vyznamenania členom Bielej légie

Anton Hrnko

Slovenský historik a politik, bývalý poslanec Národnej rady a bývalý podpredseda Slovenskej národnej strany.

Veľmi sa ma dotklo, keď niektorí ľavicoví extrémisti (žiaľ, je tam aj niekoľko ľudí, ktorých považujem ak nie za priateľov, tak určite za blízke osoby) napadli udelenie štátnych vyznamenaní trom mladým ľuďom, ktorých začiatkom päťdesiatych rokov justične zavraždili orgány komunistického „Československa“, len za to, že pre nich bola hodnotou existencia samostatného slovenského štátu a chceli aj niečo pre jeho udržanie urobiť. Nazvať týchto nevinných mladých ľudí fašistami je skutočne nechutné, nehistorické a zavádzajúce.

Dnes trvať na benešovských posudkoch o Slovenskej ľudovej strane, keď v Maďarsku stavajú pomníky M. Hortymu a Česká pošta vydáva známky protektorátnemu prezidentovi E. Háchovi, je jednoducho nepochopiteľný atavizmus vo vzťahu k vlastným dejinám.

Veď Ľudová strana bola 50 rokov (1895 – 1945) hlavnou slovenskou politickou silou. Nikdy, ani v rokoch slovenského štátu nebola fašistickou stranou a režim slovenského štátu bol síce autoritatívny, nedemokratický, antisemitský, ale označiť ho za fašistický možno len politickými vyjadreniami, nie na základe poctivej vedeckej analýzy.

Ľudáctvo bolo v podstate politickým hnutím, ktorého cieľom bolo dosiahnutie samosprávy pre Slovensko. Pausálne ho vylúčiť zo slovenských dejín len preto, že nepasovalo benešovcom s jeho slovenským národným programom, že nepasovalo bolševikom za jeho jednoznačné odsúdenie bolševického režimu a za to, že boli jedinou slovenskou autentickou politickou silou, ktorá sa orientovala na USA, nie na východ (benešovci a ani komunisti takými neboli), je vymazanie polstoročia slovenskej histórie.

Prezidentka Z. Čaputová zrovna nie je politický typ, ktorý by som obdivoval. Ale to, že udelila trom mladým ľuďom, ktorí v zlej dobe boli popravení len za to, že túžili po slovenskej nezávislej štátnosti, si zaslúži úctu. Nie hlúpe, ahistorické tirády extrémnych ľavičiarov.

Róbert Letz

Venuje sa cirkevným, politickým a kultúrnym dejinám Slovenska a je autorom viacerých učebníc a knižných monografií. Pôsobí ako vedúci Katedry histórie na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Niektorí publicisti a historici reagovali tým, že v médiách spochybnil vhodnosť ocenenia s poukazom na údaj-

né angažovanie sa trojice popravených na strane režimu Slovenského štátu z rokov 1939 – 1945. Objavilo sa všeobecné konštatovanie, že pôsobili v štruktúrach ľudáckeho režimu. Každé zovšeobecnenie však vedie k zjednodušeniu. V tomto prípade je zavádzajúce.

Tvrdenie, že Púčik, Tunega a Tesár sa usilovali o obnovenie nedemokratického režimu Slovenského štátu, je nepravdivé. Reštaurácia takéhoto režimu ani nebola reálna. Prítomný tu bol len istý sentiment k Slovenskému štátu, respektíve k osobe Jozefa Tisu. Púčik, Tunega a Tesár sa, naopak, usilovali o demokratický systém na Slovensku. Svedčia o tom aj archívne dokumenty.

To, čo im prekážalo na politickom režime po roku 1945, bola absencia politickej opozície, nieisté postavenie Slovenska v obnovenom Československu, poštátnenie cirkevného školstva, rušenie náboženských spolkov a časopisov, ale aj nepriaznivé hospodárske pomery.

Spochybňovanie obetí komunistickej totality pod rôznymi zámienkami je nebezpečným fenoménom súčasnosti. Ohrozuje demokraciu a oživuje a rehabilituje komunistickú interpretáciu dejín, ktorá jasne rozdeľovala spoločnosť a vždy poznala svojich priateľov a nepriateľov.

Martin Lacko

Slovenský historik a univerzitný pedagóg.

Hlava samostatného Slovenska vyznamenala ľudí, ktorí obetovali svoj život za samostatné Slovensko. Nie za Československo! Čosi neslýchané...

Vyznamenala troch mladých mužov, ktorí – na rozdiel od ľavičiarskych partizánov a sfanatizovaných banderovcov – nikoho nezabíjali, neznásilňovali, nič neukradli ani nezdefraudovali.

Vyznamenala ľudí, ktorí boli proti bolševizmu aj proti nacizmu.

Mali však hrôzostrašný politický cieľ – samostatné Slovensko. Tým sa dopustili zločinu na umelo obnovenej Československej republike. Spochybnil Benešovu tézu, že Slováci sú od roku 1945 naveky súčasťou „jednotného Československa“. A práve preto museli – po odvolaní krvilačného československého prokurátora – násilne zomrieť. A nesmeli mať ani svoje hroby.

Osoba, ktorá za existenciu štátu, ktorý riadi (a z ktorého profituje), môže vďačiť generáciám slovenských martýrov z československých žalárov, je rozhorčená.

Po zúrivej kritike neomarxistických médií, ako aj pohrobov červených vrahov, sa kajá, vysvetľuje, dištančuje a ospravedlňuje. Prezidentka spravila prvýkrát čosi pozitívne pre štát, národ a pre pravdu.

No stalo sa to vraj len omylom – viac sa to opakovať nebude.

Zaspievalo vtáča na kosodrevine...

Bola sobota ráno, 8. októbra 1966. Pri strýkovom dome bolo rušno. Išla som sa pozrieť, čo sa tam robí.

Na dvore pri ceste bol naštartovaný traktor. Sedel v ňom mladý chlapec, traktorista, ktorý sa len pred týždňom vrátil domov zo základnej vojenskej služby. Vedľa neho v otvorenom traktore sedela mladá žena, ktorú sme volali strýna. Vtom ku traktoristu na bicykli prišiel môj otec, ktorý ju oslovil: „Helena, poď z toho traktora dolu, ja idem s Janom po tehly.“ „Nie, idem ja“, odpovedala. Otec nasadol na bicykel a odišiel do práce.

Žena bola vysoká, štíhla, mala svetlohnedé vlasy a veľké modré oči. Na tvári bolo vidieť únavu. V tomto týždni urobila veľké upratovanie, poumývala okná a poprala všetko, čo bolo treba. Všetci sme sa čudovali, prečo to robí.

S Helenou sme si veľmi dobre rozumeli. Vedela krásne kresliť a pútať rozprávať. Rada som ju počúvala. Vždy, keď som len trochu mohla, išla som ju pozrieť.

Veľmi túžila po vzdelaní. Cez zimu, keď bolo viac času, učila sa s deťmi ruský jazyk. Chcela sa naučiť nemecky aj anglicky. Keď sa tak zarozprávala, ľutovala, že nemohla študovať, lebo boli veľmi chudobní. Zaujímala ju medicína.

Helena mala troch chlapcov. Hovorila mi, že jej chlapci musia vyštudovať, aby sa nemuseli tak trápiť, ako ona s manželom. Keď im zobrali majetok do družstva, mala 26 rokov, manžel 30. Mali dve malinké deti – chlapcov. Ešte túžili po dievčatku. No aj tretí bol chlapec. Snívala, že jej najstarší syn bude strojní inžinier. Už ako malý chlapec bol veľmi zručný. Stredný, že by mohol byť lekár a najmladší učiteľ.

Keďže si chceli postaviť vlastný dom, lebo bývali v rodičovskom, išli robiť do živočíšnej výroby, aby zarobili trochu viac peňazí a bolo na dom.

Raz v nedeľu som prišla za ňou

s pamätníčkom, aby mi niečo nakreslila a napísala na pamiatku. Nakreslila mi veľmi pekného vtáčika ako sedí na kríku a k nemu veršik: „Zaspievalo vtáča na kosodrovine, čo komu súdené, toho to neminie.“ Prečítala som si ho a opýtala som sa: „Strýna a to je pravda?“ „Neviem, asi,“ odpovedala. Ešte aj doma som rozmýšľala nad tým, čo mi to do toho pamätníčka napísala.

Helena so svojim manželom veľa a ťažko pracovali. Cez leto vstávali ráno o tretej a cez zimu o pol štvrtej. Ráno, ešte za tmy, chodili s lampášom do kravína alebo do ošipárne. Pracovali do ôsmej i do deviatej, podľa potreby. A poobede zasa od tretej do ôsmej večer. Boli veľmi unavení, lebo sa pracovalo každý deň, aj v sobotu a nedeľu, aj vo sviatok, či to boli Vianoce alebo Veľká noc. Zvieratá bolo treba nakrmiť, napojiť, chlievy vyčistiť a ak bolo treba, aj zvieratá. Medzi tým robili doma, domáce práce, v záhrade alebo na tom svojom dome.

Traktor sa mi stratil z dohľadu, pobrala som sa upratovať. Bola sobota a v sobotu bolo treba všetko upratať. Pozametať dvor, chodníky a cestu okolo domu. Lebo po ceste chodili aj družstevné traktory a tie stále niečo stratili. Či slamu, seno alebo len blato z kolies.

Ako som upratovala, zrazu niekto zaklopal na dvere. Za dverami stála veľmi rozrušená suseda a hovorila mi, ako traktorista neubral na koľajniciach rýchlosť, veľmi ich nadhodilo a Helena vypadla z traktora. Že nežije. Nie, to nemôže byť pravda. Pani, ktorá mi to prišla povedať bola trochu hluchá a ja som dúfala, že zle počula. To predsa nemôže byť pravda. Veď má tri malé deti. Aj mne by strašne chýbala. Veď mi bola ako mama.

Poobede som počula, že prichádza traktor, tak som sa išla pozrieť. Na vlečke na slame ležala Helena. Moja milovaná strýna. Keď som ju videla, trhlo mi srdce. Nie, to

nemôže byť pravda. Odišla som domov, aby som sa vyplakala za mojou priateľkou. Vôbec som si život bez nej nevedela predstaviť. Na druhý deň som išla za ňou rozlúčiť sa.

V škole som sa dlho nevedela sústrediť na vyučovanie. Bola som tam prítomná len telesne. Hocikedy som sa na hodine rozplakala. Aj jej syn Jožo, ktorý chodil so mnou do triedy sa pohoršil v učení. Zrejme ani on nevedel nič dostať do hlavy, ako ja. Raz, keď ho na hodine slovenského jazyka učiteľka vyvolala a on učivo nevedel, tak mu vynadala, že je cigán, že čo klame, že sa učil, keď sa neučil. Vtedy by som bola najradšej po nej vyštartovala. Keď mu ubližovali, cítila som sa, akoby ubližovali mne. Ovládla som sa, iba som sa rozplakala. Aby učiteľka nezbadala, že plačom, začala som kašľať a utierať si oči. V srdci som cítila veľkú bolesť.

Helenini chlapci, keď prišli zo školy, museli si najprv navariť, umyť riad, upratať kuchyňu a ak im zvýšili nejaké sily, mohli sa učiť. Jožo varil a piekol, Jano sa dal na šitie. Látky, ktoré ostali po mame v skrini premieňal na košeľe a nohavice. Staré rozpáral a podľa nich šil.

Všetci sme stratu našej milovanej Heleny ťažko niesli. Chcela som za ňou nosiť smútok, lebo v srdci som mala veľký žiaľ a červené veci som si nedokázala obliecť. Mama išla do mesta a chcela mi niečo kúpiť, ale v obchode nič na mňa nemali. Tak som do Vianoc chodila do školy vo svetri a v poltopánkach. Každému, kto sa nad tým pozastavoval, som povedala, že mne nie je zima. Môjho otecka to veľmi trápilo, tak si pred Vianocami zobral dovolenku a išli sme do Tatranskej Lomnice na nákup. V Rimavskej Sobote sa dali kúpiť veci len po známosti. V Lomnici mi kúpil sivý kabát a hnedé čižmy. Vtedy sa nekupovalo to, čo sa vám páčilo, ale to, čo v obchodoch bolo.

A tak nám bolo za toho socializmu dobre...

Helena Halková

STALO SA

3. júna 1950 komunistický režim izoloval 73-ročného spišského biskupa Jána Vojtašáka v jeho vlastnej rezidencii ako v domácom väzení. Potom ho 15. septembra deportovali do českého väzenia v Ruzyni ako „nejväššieho zločince v republike“ s okovami na rukách a so zviazanými očami. Tam ho neľudsky trýznili všetkými možnými prostriedkami až takmer do Vianoc.

3. - 4. júna 1976 sa v Brne konal celostátny zjazd kňazov, ktorí vstúpili do vládnej organizácie Pacem in terris.

4. júna 1920 bola v Trianone podpísaná mierová zmluva s Maďarskom, tzv. Trianonská zmluva. Maďarsko v nej uznalo, že územie Slovenska a Podkarpatskej Rusi patrí pod zvrchovanosť Česko-Slovenska. Táto medzinárodná zmluva vstúpila do platnosti 26. júla 1921.

6. - 7. júna 1861 sa v Turčianskom Sv. Martine konalo národné zhromaždenie za účasti vyše 5000 osôb, na ktorom s veľkým nadšením schválili Memorandum slovenského národa. Dokument obsahoval štátoprávne i politické požiadavky Slovákov.

8. - 9. júna 1990 sa na Slovensku konali prvé slobodné voľby, na ktorých sa zúčastnilo 21 politických strán.

9. júna 1972 zomrel rožňavský biskup Dr. Róbert Pobožný. Na Slovensku to bol posledný diecézny biskup ustanovený podľa noriem cirkevného práva.

10. júna 1949 sa z iniciatívy osobitnej šesťčlennej komisie ÚV KSČ zišiel v Obecnom dome v Prahe zakladajúci zjazd tzv. Katolíckej

akcie. Zúčastnilo sa na ňom asi 65 - 70 českých a slovenských „vlasteneckých kňazov“ (teda sotva 1 % z celkového počtu kňazov) a nezistený počet laikov.

12. júna 1988 bol Mons. Ján Sokol vysvätený za biskupa. Československé štátné dráhy (ČSD) fingovanou chybou na lokomotíve sa postarali, aby osobný vlak z Bratislavy do Trnavy s mnohými veriacimi dorazil do Trnavy takmer s hodinovým meškaním. Železnice samozrejme na pokyn zhora postupovali podobne ako roku 1949, keď v Trnave svätili biskupov Ambróza Lazíka a Róberta Pobožného. V deň ich vysviacky (14.8.) osobné vlaky ani rýchliky v Trnave nezastavovali.

14. júna 1946 vyšlo vykonávacie nariadenie SNR č. 89/1946 o zriadení pracovných táborov.

16. júna 1919 maďarskí boľševici, ktorí vojensky napadli Slovensko, vyhlásili v Prešove samostatnú Slovenskú republiku rád. Predsedom Revolučnej vládnej rady tejto republiky bol český robotník Antonín Janoušek, príslušník vedenia Maďarskej socialistickej strany v Budapešti. Počas maďarsko-boľševickej okupácie časti Slovenska sa okupačné vojsko, Červená stráž a Červená armáda, dopustili hrozných násilností a neľudských trýznení zajatých vojakov i civilných osôb. Najhorších ukrutností sa dopúšťali bandy mladých boľševikov, ktoré sa nazývali „Leninove deti“.

19. - 21. júna 1970 sa v New Yorku konalo zakladajúce zhromaždenie Svetového kongresu Slovákov (SKS), na ktorom sa zúčastnili zástupcovia všetkých dôležitých organizácií Slovákov v zahraničí. Cieľom tejto novej strešnej organizácie bolo napomáhať túžbe slovenského národa po rovnoprávnosti s ostatnými slobodnými národmi sveta a reprezentovať vo svete Slovákov, ilmočiac ich túžby, ideály a nádeje na sebaurčenie slovenského národa. Za prvého predsedu SKS bol zvolený slovenský podnikateľ Štefan B. Roman z Kanady.

20. júna 1949 komunistická vláda postupne nasadila do všetkých katolíckych biskupských úradov tzv. štátnych zmocnencov, ktorí kontrolovali vo dne i v noci všetky pohyby, kontakty a činy biskupov a ich najbližších spolupracovníkov, nevyvímajúc ani osobnú poštu a telefonické rozhovory.

22. júna 1941 všetky vojenské sily Nemeckej ríše prepadli územie ZSSR, čím podľa viacerých historikov rozpúťali druhú svetovú vojnu.

27. júna 1968 po vyhlásení Generálnej prokuratúry v Prahe, že rehole neboli v Česko-Slovensku právne zrušené, vrátilo sa na Slovensko asi 2000 rehoľníčok a okolo 600 rehoľníkov, ktorí boli vysídlení do Česka.

30. júna 1919 maďarské boľševické vojsko na príkaz predstaviteľov Dohody sa začalo sťahovať z územia Slovenska. Znamenalo to aj koniec Slovenskej republiky rád, ktorej „vláda“ odišla s maďarským vojskom do Miškovca. Všetkých uväznených a zajatých Slovákov z východného Slovenska deportovali najprv do Miškovca, potom do Hatvanu, kde pre nich zriadili koncentračný tábor.

Nie je všetko náhoda a už vôbec nie naša sloboda

Keď podľa kvantovej fyziky pozorovateľ ovplyvňuje dej, ktorý pozoruje, tak tobôž Stvoriteľ ovplyvňuje dej, ktorý tvorí. Pretože ak predpokladáme, že vesmír vznikol náhodou, že vývoj sa deje náhodne, že náš osobný život a aj dejiny ľudstva skončia náhodne, tak potom sme vyhlásili za Boha jednu veľkú a všemohúcu Náhodu. My kresťania tvrdíme, že naša sloboda spočíva v hľadaní pravdy a v živote, ktorý je v súlade s naším svedomím, ktoré je produktom práve poctivého hľadania pravdy.

Pojmy sloboda a slobodná vôľa sa v Biblii veľmi nepoužívajú. Preto ma zaráža, že sa teraz v Cirkvi hovorí a píše práve o ľudskej slobode pre všetkých, aj pre tých, ktorí o ňu nemajú záujem. Čudujeme sa, že ľudia utekajú z kostolov. Ale možno majú záujem hovoriť o hľadaní pravdy a o hľadaní Božej vôle, o ktorých sa v Biblii píše veľa, ale v poslednej dobe sa o nich vôbec nehovorí.

Ako keby prestali existovať...

Liberalizmus a či "slobodizmus" hovorí hlavne o slobode jednotlivcov. Ale je tu aj sloboda a záujmy rodín, národov, štátov, civilizácií a iných spoločností. Vyplývajú z toho konzekvencie, ktoré môžeme domýšľať donekonečna.

Bijú sa pred našimi očami dva národy a prečo nie, keď každý má svoju slobodu a pravdu? Kde sa dvaja bijú, tretí víťazí. A prečo by ten akože mimo, nevyužíval svoju slobodu a neeskaloval napätie a škody, ktoré pri konflikte vznikajú a veľmi mu vyhovujú?

V mnohých životných situáciách občas pomáha len zdravý ľudský rozum, ktorý má často ženské charakteristiky. Možno nám teda pomôže chvíľami vysmievaná mariánska úcta, ktorá sa vyskytuje u katolíkov aj pravoslávnych, ba aj u moslimov.

Vlado Gregor

PRIPOMÍNAME SI

V júni si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov

Eva Šilhavá, Bratislava 22.6.1972

60 rokov

Pavol Šajtlava, Hlohovec 27.6.1962

70 rokov

Irena Gubalová, Hodejov 18.6.1952

75 rokov

Danka Izakovičová, Leopoldov 27.6.1947

80 rokov

Františka Jancová, Ilava 23.6.1942

Klára Brodňanská, Ružomberok 6.6.1942

81 rokov

Mária Šaulíková, Lužianky 9.6.1941

82 rokov

Eva Bielíková, Bánovce nad Bebravou 6.6.1940

JUDr. Viliam Apfel, Bratislava 3.6.1940

Marta Krištovíková, Bratislava 6.6.1940

Marta Dzurová, Trebišov 8.6.1940

83 rokov

Štefánia Krajčovičová, Nemšová 20.6.1937

84 rokov

Karol Komenda, Žiar nad Hronom 6.6.1938

85 rokov

Pavel Izakovič, Leopoldov 28.6.1937

86 rokov

Mária Tkáčiková, Heľpa 21.6.1936

Ing. Alžbeta Čučiaková, Žilina 24.6.1936

87 rokov

Vladimír Wilweber, Banská Bystrica 18.6.1935

Ida Nayová, Pezinok 15.6.1935

88 rokov

Anna Gavaľová, Ľubiša 17.6.1934

90 rokov

Ľudovít Virčík, Vysoká nad Uhom 6.6.1932

92 rokov

Štefan Bauman, Bratislava 28.6.1930

93 rokov

Ján Čingel, Trenčín 8.6.1929

94 rokov

MUDr. Alojz Lulovič, Piešťany 23.6.1928

95 rokov

Antónia Gažáková, Dubnica nad Váhom 17.6.1927

100 rokov

Mária Marónová, Bratislava 15.6.1922

Jubilantom

srdčne blahoželáme

PRISPELI NA SVEDECTVO

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR

MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR

Michal Malatinský, Bratislava 10 EUR

Juraj Hurný, Rakúsko 80 EUR

Emília Ihnátová, Košice 30 EUR

Karol Kubričan, Bánovce nad Bebravou 30 EUR

Magdaléna Brodňanská, Žaškov 6 EUR

Jozef Brodňanský, Dolný Kubín 14 EUR

Agneša Lakošítková, Dolný Kubín 2 EUR

Anna Letrichová, Krásna Horka 13 EUR

Helena Záhorová, Dolný Kubín 10 EUR

Darcom vyslovujeme

úprimné poďakovanie

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku nedožitých 90 rokov, 18. mája 2022, zomrel **Jozef MELEK** z Námestova, dlhoročný člen RP PV ZPKO v Dolnom Kubíne a člen Bielej Légie. Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala 20. mája 2022 v rímskokatolíckom kostole v Námestove.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

JONÁŠ ZÁBORSKÝ

Slováci

Prečo sa ten slovenský ľud každého tak bojí?

Doja si ho sta kravičku a on ticho stojí!

Ľudia idú ako ovce, kam ich baran vedie, a ku stolu chodia vtedy, keď je po obede.

Vyvolia si za vyslanca, koho im rozkážu, a keď majú raz ruky voľné, sami si ich zaviažu.

Či to tak má byť naveky? Niet Slovákom rady?

Kto si sám nevie byť pánom, nedočká sa vlády!

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Minister vnútra SR Roman Mikulec sa rozhodol, že rezort už nebude viac financovať náš časopis Svedectvo a radikálne znížil našej organizácii výšku štátnej dotácie. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak ne-

bude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdu podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok **na číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, alebo sa kontaktujte na tel. čísle: 02-52 63 81 56.**

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

■ **Úradné hodiny** v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.** Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoliajú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

POLITICKÍ VÄZNI

ZVÄZ PROTIKOMUNISTICKÉHO ODBOJA III. ODBOJ
Obchodná 52, 811 06 Bratislava, Slovenská republika

Kancelária prezidenta SR podateľňa	
Dátum: 26 -05- 2022	
Evidenčné číslo:	Číslo spisu:
Prílohy/ listy:	Vybaruje:

Bratislava 30.5.2022, naše č.25/2022

Vážená pani prezidentka,

so zadosťučinením sme prijali Vaše ocenenie štátnym vyznamenaním pre členov protikomunistického odboja – Alberta Púčika, Eduarda Tesára a Antona Tunegu, ktorých mená sú vytesané aj na Centrálnom pamätníku popravených a umučených väzňov komunizmu na cintoríne Vrakuňa. V ére oživovania totalitných praktík proti slobode slova, prejavu, názoru a štátnej suverenite Slovenskej republiky to bol nepochybne uznaniahodný čin.

Žiaľ, podľahli ste, vážená pani prezidentka, atakom neototalitnej scény a pohrobkom starých komunistov, ktorí napáchali najväčšie zločiny našej histórie a zapríčinili hospodársky a morálny úpadok, z ktorého sa dodnes nevieme spamätať a svoj charakterný postoj ste označili za „omyl“.

Ako politickí väzni a ich potomkovia sme šokovaní, že ste sa nechali, vážená pani prezidentka, dotlačiť k vyhláseniu, ktorým ste spochybnili najvyššiu obeť, vyhasnutie troch mladých životov v boji proti totalite v jednom z mnohých politických monsterprocesov.

Pripustiť ideologické, mediálne a účelovo politické dehonestovanie týchto obetí, ktorú priniesli v mene obrany základných ľudských slobôd, potláčaných komunistickou diktatúrou a v mene práva národa na sebaurčenie, je absolútne nemorálne a urážkou všetkých účastníkov protikomunistického odboja a politických väzňov komunizmu počas štyridsaťročnej éry totalitných represálií.

Pripomíname, vážená pani prezidentka, že Slovenská republika je parlamentnou demokraciou a NR SR v mene občanov Slovenskej republiky vyjadrila mimoriadnu úctu obetiam komunistického režimu zákonom č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému a tak im priznala významný podiel na obnove slobody a demokracie.

V mene obetí komunistických represálií a odkazu ich svedectva a pamiatky preto verejne protestujeme proti akémukoľvek spochybňovaniu udelenia štátneho vyznamenania Slovenskej republiky Radu Ľudovíta Štúra I. triedy trom mučeníkom slovenskej štátnosti a protikomunistického odboja Albertovi Púčikovi, Eduardovi Tesárovi a Antonovi Tunegovi.

S úctou voči Vášmu úradu

Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja, III. odboj

POLITICKÍ VÄZNI
Zväz protikomunistického odboja
Obchodná 52, 811 06 Bratislava

e-mail: info@pv-zpko.sk; e-mail: ustredie@pv-zpko.sk; e-mail: uctaren@pv-zpko.sk
tel.: +421252964610 tel.: +421252638156 tel.: +421252968154

Bankové spojenie: Prima banka Slovensko, a.s.

č. účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109 BIC: LUBASKBX
IČO: 00679879 www.pv-zpko.sk DIČ: 2020826731